

Õppeaine:	Eesti keel
Klass:	1. klass
Tunde nädalas ja õppeaastas:	7 tundi nädalas, kokku 245 tundi
Rakendumine:	1.sept. 2011, täiendatud 1.sept. 2015
Koostamise alus:	Põhikooli riiklik õppekava, lisa 1; Vastseliina G õppekava

Eesti keele õpetamine on suunatud suulise ja kirjaliku kõne arendamisele.

ÕPETAMISE ÜLDEESMÄRGID:

- luua alus edukaks õpitegevuseks järgmises kooliastmes kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisoskuse näol;
- kujundada heli, sõna, lause, teksti tähelepanelikku kuulamist, kuuldu mõistmist ja kuuldule asjakohast reageerimist;
- kujundada lugemistehnilisi vilumusi ja teadlikku lugemisoskust;
- arendada õiget keeletarvitust vajalikes kõnesituatsioonides;
- kujundada põhiliste õigekirjareeglite tundmist, õpetada kirjutama;
- arendada suulist ja kirjalikku eneseväljendusoskust ning loovust;
- luua alus jutustamisoskusele;
- rikastada ja täpsustada sõnavara;
- arendada vestlusoskust argiolukordades;
- kujundada õppimisoskust ja arendada iseseisvat mõtlemisvõimet;
- kujundada lugemishuvi (lasteraamat, õpik, ajakiri, ajaleht);
- luua esmaseid kõlbelisi ja esteetilisi kujutlusi.

Eesmärkidest lähtuvalt kujundatakse järgmisi osaoskusi: **kuulamine, kõnelemine, lugemine, kirjutamine**. Kõiki 4 osaoskust käsitletakse tundides integreerituna, lähtudes lugemispaladest, lastekirjandusest ja harjutusmaterjalist. Teemaatiline rõhuasetus õpetamisel, õppematerjalide valikul on suunatud KODU / MEIE suhtele lapse MINAGA ning MINA / MEIE / KODU suhtele PAIKKONNAGA.

TUGIAINED:

loodusõpetus, muusikaõpetus, inimeseõpetus, matemaatika, kunsti- ja tööõpetus, arvutiõpetus.

ÕPPESISU:

Kuulamine:

- Helide ja häälte ning häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine.
- Õpetaja ja kaaslaste kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine.
- Jutustatava ja etteloetava teksti kuulamine, õpetaja ja kaaslaste jutu kuulamine, tööjuhendi tähelepanelik kuulamine, lastesaate, kasseti vms. kuulamine.
- Vestlemine kuuldu põhjal. Kuulamistesti täitmine. Kuuldu ning nähtu kommenteerimine. Fakti ja fantaasia eristamine.
- Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsa skeemi koostamine.
- Kaaslaste ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana).
- Kuuldud jutu (muinasjutu, lühijutu lapse elust jms) ümberjutustamine.

- Dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ning nende ütlustele.

Kõnelemine:

- Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Häälduse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine vastavalt olukorrale.
- Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses.
- Selge häälduse jälgimine teksti esitades. Sobivate kõnetuste (palumise, küsimise, keeldumise, vabandust palumise, tänamise) valik suhtlemisel.
- Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine.
- Sõnavara arendamine: sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine; lähedase ja vastandtäheendusega sõna leidmine.
- Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas. Mõtete väljendamine terviklausetena.
- Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine.
- Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine. Sündmuse, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil.
- Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks.
- Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmekas (mõtestatud) peast esitamine.
- Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.
- Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslase arvamuse küsimine.
- Mängud, mis põhinevad suulisel kõnel ja kehakeelel, laulumängud, lavastus- ja matkimismängud, rütmiline liikumine.
- Oma elamuste ja kujutluste väljendamine käelises tegevuses (joonistamine, meisterdamine), mängulises ja sõnalises vormis.
- Suhtlemine argiolukordades: kaupluses, tänaval, kodus, koolis, täiskasvanuga, sõbraga, telefonitsi, külalisega. Läbielatud rääkimine. Viisakusväljendite kasutamine.
- Suhtlemine kollektiivis (rollimäng, dramatiseering, rühmatöö, paaristöö).

Lugemine:

- Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.
- Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine.
- Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse).
- Lugemistehniliselt raskete sõnade ning sõnaühendite lugema õppimine.
- Oma ja kaaslase lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel.
- Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.
- Trükitähtede tundmaõppimine. Joonistähed, nendest koosnevate tekstide lugemine I poolaastal. Raamatukirjatähtede õppimine, nendest koosnevate tekstide lugemine alates II poolaastast.
- Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra) lugemine.
- Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses.

- Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi.
- Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine.
- Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine.
- Töö tekstiga: õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine. Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades.
- Loetud raamatust jutustamine ning loetule emotsionaalse hinnangu andmine. Vajaliku raamatu leidmine õpetaja abiga ja iseseisvalt.
- Tekstiliiikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri.
- Tarbe- ja teabetekst: teade, tööjuhend, eeskiri, retsept, saatekava, sõnastik, tööjuhend, sisukord, õpikutekst, teatmeteose tekst, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediatekst.

Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus).

- Ilukirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna.
- Kirjanduse eri liike ja žanre esindavad tekstid õppekirjandusse ja vabalugemiseks valitakse eesti ja väliskirjanike loomingust, lähtudes vajadusest õpilaste keelekasutust rikastada ja kultuuritraditsiooni edasi anda ning arvestades järgmisi teemavaldkondi
- **Väärtused ja kõlblus:** ausus, erinevus teistest, minu hobid ja huvid, minu tervis, rikkus ja vaesus, käitumine ja selle tagajärg jms
- **Kodus ja koolis:** perekond, kodu turvalisus, üksteisest hoolimine ja teiste aitamine, sõbrad ja sõpruse hoidmine, sallivus.
- Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus: kodukoha elu ja pärimused, kultuuride mitmekesisus muinasjuttude ainetel.
- **Mängiv inimene:** ringmängud ja mängulust, sõnamängud, võlumaailm.
- **Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng:** loodus minu ümber, loomalood.
- **Kodanikuühiskond ja rahvussuhted:** minu kodumaa, tavad ja pühad.
- **Teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon:** arvuti ja teler kui silmaringi avardaja

Kirjutamine:

a) Kirjatehnika

- Rütmiharjutused, kirja eelharjutused. Mustrid, viirutamine, värvimine. Sõrme- ja käelihaseid arendavad mängud ja harjutused.
- Õige kirjutusvahendihoid ja kirjutamisasend.
- Erinevate kirjutusvahenditega kirjutamine (peamiseks vahendiks pliiats, harjutada ka vildikaga, värvipliiatsiga, tintenpeniga, tahvlile kriidiga kirjutamist).
- Joonistähed ja nendest koosnevate sõnade, lausete kirjutamine I p. - a.
- Väikeste ja suurte kirjatähtede õppimine, õigedtähekujud ning seosed, ühtlane kirjarida. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine.
- Sõnade ja lühikeste lausete kirjutamine II p. - a. Ärakiri tahvilt ja õpikust.
- Õpilaspäeviku täitmine (tunniplaan, kuupäev).
- Vihikute vormistamine, korrashoid.

I klassis on kasutusel 16 joonega vihik. I poolaastal on kirjutusvahendiks pliiats, IV veerandil võib kasutusele võtta tintpeni (sõltuvalt õpilaste käekirjast).

b) Õigekiri ja keeleteadmised

- Täälük ja täht. Häälikuanalüüs. Täis- ja kaashäälikud. Tähestik.
- Lühikese, pika ja ülipika lihthääliku märkimine kirjas.
- Nimisõna tundmine. Kes? Mis? Elus ja eluta eristamine.
- Tegusõna tundmine. -b ja -vad tegusõna lõpus.
- Üks ja mitu. Mitmus. Mitmuse lõpp -d.
- Suur algustäht. Nimi. Lause alustamine suure tähega.
- Liitsõna.
- Lause lõpumärk. Koma loetelus. Koma *et, sest, aga, kuid, siis, kui* puhul. Sidesõnad, mis ei nõua koma
- Lühikeste loovtööde kirjutamine.
- Kirjutamisõskuse ja õigekirjareeglite omandamiseks tehakse erinevat liiki keelelisi harjutusi, õpetavaid etteütlusi, ära kirja.
- Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine.
- Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnetus.
- Sõna ja lause ladumine ning kirjutamine.
- Lausete moodustamine, laiendamine ja sidumine tekstiks.
- Ümberjutustuse kirjutamine.
- Jutu kirjutamine pilditaiendusena (pildi allkiri, tegelaskõne jms).
- Loovtöö kirjutamine (vabajutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu).
- Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Sündmusest ja loomast kirjutamine.
- Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.

LÄBIVAD TEEMAD

Läbivad teemad „Väärtused ja kõlblus“ ning „Kultuuriline identiteet“ on ainevaldkonna õppeainetele eriomased teemad, mida käsitletakse läbivalt lugemispalades, neid lugedes ja nende üle arutledes.

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ eesmärgiseadega on kooskõlas kõik ainevaldkonnas taotletavad pädevused: õpipädevus, funktsionaalne lugemisõskus, suuline ja kirjalik väljendusõskus ning tekstiloome. Arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööõskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada. Õpetegevus võimaldab õpilasel märgata oma ainespetsiifilisi kalduvusi ning arendada loomevõimeid.

Läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ ning „Tervis ja ohutus“ käsitus taotleb õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikuks, vastutustundlikuks ning tervist ja turvalisust väärtustavaks inimeseks. Ainevaldkonna õppeainetes toetatakse neid arengusuundumusi teemakohaste tekstidega. Minu kodutee. Sõidutee ületamine. Liiklemine grupis. Näe ja ole ise nähtav. Erinevad liiklusmärgid. Sõitjate kohustused. Ohust teatamine.

Läbiva teema „Teabekeskond“ käsitlemine ainevaldkonna õppeainetes hõlmab eri allikatest (sh internetist) teabe hankimist, selle kasutamist teemakohaste teadmiste laiendamiseks.

Läbivaid teemasid käsitletakse õppetundidesse integreerituna.

ÜLDPÄDEVUSED

1) **Õpipädevus** – suutlikkus tõhusaid õpistrateegiaid ning sobivat õpistiili kasutades juhtida oma õpitegevust: end õppimisele häälestada, motiveerida, otsida vajalikku teavet, omada ülevaadet oma teadmistest, suhestada oma teadmine teiste inimeste looduga ja luua uus teadmine, seirata ja hinnata oma mõtte- ja õpitegevust;

2) **Tegevuspädevus** – suutlikkus näha probleeme ja neid lahendada, oma tegevusi kavandada, seada tegevuseesmärke ja näha ette oodatavaid tulemusi, valida tegevusvahendeid, tegutseda, hinnata oma tegevuste tulemusi; koostööoskused;

3) **Kultuuri ja väärtuspädevus** – suutlikkus tajuda oma seotust teiste inimestega, oma ja muude rahvaste kultuuriga, loodusega, inimese looduga, hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohalt;

4) **enesemääratluspädevus** – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, mõtestada oma tegevusi ja käitumist ühiskonnas, kujundada end isiksusena.

5) **matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus** - suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust.

6) **Ettevõtlikkuspädevus** - suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärke, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; võtta arukaid riske;

7) **Digipädevus** - Suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat. Leida digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

EELDATAVAD OSKUSED EESTI KEELES 1.KL. LÕPUS:

- Tööjuhendi ja lühema teksti tähelepanelik kuulamine;
- Eakohase (kuni 3-silbilistest sõnadest koosneva) tuttava teksti õige ja ladus lugemine;
- Võõra eakohase teksti sõnahaaval lugemine;
- Loetust arusaamine (sõna, lause, teksti sisu);
- Oma hääletugevuse, intonatsiooni muutmise oskus lugemisel;
- Erinevate tekstiliikide äratundmine ;
- Esmaste kirjatehniliste vilumuste kujunemine (õiged tähekujud, seosed, proportsioonid);
- 2-3 lauselise teksti ärakiri;
- Lühikese, pika ja ülipika lihthääliku märkimine kirjas;

- 2-3- silbiliste lihthäälikutest koosnevate sõnade õigesti kirjutamine dikteerimise järgi.
- tunneb ja oskab kirjutada kirjatahti;
- oskab täita õpilaspäevikut.

DIFERENTSEERIMISE JA INDIVIDUALISEERIMISE VÕIMALUSED:

- Erinevate aktiivõppemeetodite kasutamine tundides.
- Lisamaterjalide kasutamine võimekamatele õpilastele (õpetaja koostatud erineva raskusastmega ülesanded, arvuti kasutamine tunnis, interneti materjalide kasutamine, olümpiaadideks ja konkurssideks valmistumine, iseseisvad tööülesanded õpilastele).
- Töök mahajääjatega logopeediliste ja parandusõppe materjalide kasutamine .

HINDAMINE

1. klassis numbriliselt ei hinnata. Õpilaste tegevustele antakse suuline hinnang. Kasutatakse kujundava hindamise võimalusi. Hindamine toimub vastavalt Vastseliina Gümnaasiumi õppekavas sätestatud hindamisnõuetele.

KASUTATAV ÕPPEVARA:

E. Hiiepuu, L. Tungal, E. Valter “Aabits” ja “Lugemik I klassile”,

E. Hiiepuu “Aabitsa lisalugemistekstid”,

E. Hiiepuu, A. Kloren “Aabitsa töövihik” ja
“Eesti keele töövihik”,

E. Hiiepuu “Kirjatehnika I osa” ja “Kirjatehnika II osa”, U.

Sellenberg, R. Rom “Liiklusaabits 1. klassile”,

„Kuulamisülesanded ja luuletused

1.klassile” töölehed ja CD.